

De natuur in december (2)

NATUURDAGBOEK

Oranje paddestoelen die groeien op rottend hout van voormalige Kodela-palen. Soort gelijkend op zowel *Gymnopilus palmicola* en *Pleuroflammula tuberculosa*.

Curaçao kent ook seizoenen, maar dan in concepten van droge tijd, regentijd en de overgangperiodes hiertussen. Met de afbakening van de door de mens gecreëerde kalendermaanden is er elke maand wel iets bijzonders te ontdekken in de semi-aride ecologie van het eiland. In 2024 schreef ik voor elke maand een 'Natuur in...'-artikel met de spotlight op de meest interessante natuurverhalen die iedereen met een beetje interesse zelf kon observeren. Dat was slechts het tipje van de ijsberg. Daarom ook in 2025 een geheel nieuwe serie voor elke maand, met weer totaal andere verhalen. Geniet ervan en ga zelf ook naar buiten om deze verhalen zelf te ervaren!

TEKST EN FOTO'S MICHELLE PORS-DA COSTA GOMEZ

Zombie-ant fungus in Julianadorp op Curaçao.

Zwammetjes gelijkend op hertengeween, ook groeiend op rottend hout waaronder oude pilaren van Kodela, en houten planken uit de bouwmarkt. Gelijkend op fan-shaped jelly fungus (*Dacrymyces spathularia*). Geen van de identificaties is door experts geverifieerd.

Nog altijd kans op paddenstoelen

De regentijd op Curaçao is equivalent aan de periode van de paddenstoelen die de kop opsteken op het eiland. Paddenstoelen, de voortplantingsorganen van verschillende soorten schimmels die met hun net-

werk aan schimmeldraden in de grond, en op dood en levend hout leven, hebben zeer specifieke omstandigheden nodig om zich te ontwikkelen. Op het semi-aride eiland Curaçao is dat vooral vocht. En dat vocht wordt geleverd door regenbuien. In een regenseizoen waar maar af en toe regenbuien vallen en de grond niet lang genoeg vochtig en doorweekt blijft, zullen

slechts de algemene paddenstoelen die maar een geringe hoeveelheid vocht nodig hebben, zich gaan ontwikkelen. Voor de echt bijzondere vondsten moet je wachten tot er een paar dagen achter elkaar regen is gevallen en er op bepaalde overgroeide gebieden voor een langere tijd vochtige omstandigheden ontstaan. Denk aan plekken waar rooien lopen, of water- vanggebieden zoals de bossen in het Christoffelpark, maar ook Den Dunki en het Kabouterbos. Is de grond langere tijd zompig en blijft dood hout voor lange tijd nat, dan zijn de omstandigheden ideaal voor de groei van paddenstoelen.

Veel soorten paddenstoelen zijn hier op het eiland terechtgekomen door de import van potaarde, uitheemse planten en bomen, maar ook uitheems hout voor de bouw, of voor het

maken van meubels, lantaarnpalen en andere toepassingen. De sporen van dergelijke schimmels zijn zo klein dat ze zich in kleine kiertjes en holtes of in de aarde kunnen verstoppen. Het is vaak gissen welke soort er te zien is als de paddenstoelen zich gaan vormen aangezien er nooit systematisch onderzoek is gedaan naar de paddenstoelendiversiteit op het eiland. Dat is ook bijzonder moeilijk omdat van tevoren nauwelijks te bepalen is wat voor regentijd er komt en of het de moeite waard is om een team met experts over het eiland heen te sturen voor dit onderzoek. Ondertussen hebben natuurfotografen op het eiland een redelijke collectie foto's aangelegd van verschillende soorten die ze in de mondi tegen zijn gekomen in verschillende stadia. Het feit dat één

paddenstoel er in verschillende ontwikkelingsfasen totaal verschillend uit kan zien qua grootte, kleur en vorm maakt de identificatie er niet makkelijker op. Voor veel soorten zal de determinatie op microniveau moeten gaan plaatsvinden, een tijdrovende en dus kostbare opdracht.

Bij het zien van paddenstoelen is de eerste vraag maar al te vaak of deze eetbaar zijn. Het antwoord daarop is niet simpel. De eetbaarheid van paddenstoelen is niet alleen afhankelijk van de soort, maar ook van de chemische kenmerken van de locatie waar ze groeien. Op Curaçao is nauwelijks tot geen kennis over de soorten die er voorkomen, de meeste determinaties zijn gebaseerd op sterke vermoedens. Het is dus onmogelijk om aan te duiden welke er eetbaar zijn en welke niet. Het

advies is dan ook er gewoon niet aan te beginnen.

Niet alle schimmels groeien op (dood) hout of aarde. Sommige hebben een veel sinistere levenscyclus met bijbehorende sinistere naam: de zombie-ant fungus. Dit is een schimmels-oort die met sporen terecht komt op levende organismen, voornamelijk mieren, en middels het centrale zenuwstelsel gaat groeien. Daarmee wordt dit zenuwstelsel aangeast en gaat de besmette mier zich gek gedragen door het nest te verlaten en ongecoördineerd te bewegen. Het zoekt dan een plekje op waar het zich vastklemt tot het dier dood is. Ondertussen blijven de schimmeldraden groeien in het lijf van de mier, totdat het tijd is om de sporen te verspreiden. Dan gaan er paddenstoelachtige delen groeien uit de kop van het

slachtoffer en worden de sporen verspreid naar andere slachtoffers. Dit hele proces duurt iets meer dan een week. Ook op Curaçao is dit fenomeen aangetroffen.

Araña pinda

De regentijd is ook de tijd dat allerlei kleine critters voor de dag komen uit hun droogteslaap en hun leven weer oppakken door te eten en zich voort te planten. Verschillende spinsoorten op ons eiland die zich in de droge tijd nauwelijks laten zien, komen ineens voor de dag als het begint te regenen en zullen een web spannen tussen de omhoog schietende kruiden en struiken om insecten te vangen, en ook om zich voort te kunnen planten. Een bekende spinsoort op het eiland is de zogenaamde araña pinda, een spin met een opvallend wit en

geel achterlijf met verschillende patronen erop. Of de naam in het Papiaments is gebaseerd op de vorm van de spin die aan een doppinda doet lijken of omdat de spinsoort in de regentijd regelmatig te vinden was tussen pindaplanten is niet helemaal duidelijk. Opvallend zijn ze in ieder geval wel.

Er is naast de 'gewone' araña pinda, ook bekend als de silver garden spider of silver argiope (*Argiope argentata*), een soort die is beschreven in de 'Natuur in februari' van dit jaar, een tweede argiope-soort te vinden op het eiland, die echter wel een stuk zeldzamer is. Het gaat om de *Argiope trifasciata* ook bekend als de banded garden spider, een spin die veel lijkt op de silver argiope, maar die heel duidelijk een langer achterlijf heeft en daarnaast een gestreept patroon heeft. Ook deze soort is

pas te zien als het gaat regenen, en gaat waarschijnlijk in droogteslaap als het weer omslaat en het droog begint te worden. Of het dier inheems is op Curaçao of niet, is moeilijk te zeggen, aangezien er weinig baseline studies zijn over de spinnen op ons eiland. In de meest recente publicatie over spinnen uit 2019 wordt de soort in ieder geval niet genoemd.

Tijd voor de dori

Dankzij de regentijd ontstaan er op verschillende plekken waterpoelen en dat is het teken voor een bijzondere kikkersoort om uit zijn droogteslaap te komen en als de wiedeweerga een volgende generatie te kweken. Het gaat hier om de dori, een relatief klein kikkertje van ongeveer 4 cm lang met herkenbare blauwe vlekken op de flanken en oranje op de achterpoten aan

de binnenzijde. Zodra er genoeg water blijft liggen in plas- sen of in dammen, dan worden de dieren wakker uit hun droogteslaap die ze doorbrengen in de aarde van rooien en dammen, en begint hun concert van gonzende geluiden die kilometer ver kunnen reiken. Binnen enkele uren vinden ze een partner en worden er eitjes geproduceerd die als echte kikkerdril in het water worden gedeponeerd. Binnen enkele dagen ontwikkelen deze zich tot kikkervisjes en in recordtijd tot vol- groeide dori's. De dori is inheems op Aruba, maar is met onder andere bouwzand op Curaçao en Bonaire terechtgekomen. Meer over dit diertje is te lezen in het boek 'Zoogdieren, reptielen & amfibieën van Aruba, Curaçao en Bonaire', dat verkrijgbaar is in de boekhandel.

De *Argiope trifasciata*, ook bekend als de banded garden spider.

Online natuurinformatie

Natuurinformatie over de eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao is te vinden op de website www.caribbeanfootprint.com. Hierop wordt wetenschappelijke informatie gedeeld over de lokale natuur op een publieksvriendelijke manier door middel van korte omschrijvingen, volledige artikelen, foto's, video's, interviews, documentaires, rapportages en publicaties.

De website heeft de vorm van een magazine en de artikelen worden in het Nederlands en Engels gepubliceerd. De website is geen nieuwswebsite, en bevat op een enkele uitzondering na, geen nieuwsitems. Het is bedoeld om achtergrondinformatie en verwijzingen te geven op onderwerpen als geologie, ecolo-

gie, flora, fauna, milieu en andere relevante zaken. Op de website www.birdwatchingcuracao.com is informatie te vinden over specifiek vogels, met aandacht voor nieuwe waarnemingen, bird monitoring, vogelidentificatie en ook hoe je zelf aan de slag kunt gaan met birdwatching.

Mailinglist natuurpublicaties en andere activiteiten

Wie interesse heeft in de ontwikkeling van nieuwe boeken, natuurartikelen en andere publicaties omtrent de natuur van Curaçao, inclusief workshops en cursussen kan zich aanmelden voor onze nieuwe mailinglist. Zodra we leuke updates hebben, krijgt u vanzelf een mail met alle

noodzakelijke informatie op een rij. Wilt u op de mailinglist, stuurt u dan een mail naar michelle.dacostagomez@gmail.com.

Verkooppunten nieuw natuurboek

Het nieuwe natuurboek 'Zoogdieren, reptielen & amfibieën van Aruba, Curaçao en Bonaire' is op Curaçao te koop bij Boekhandel Bruna in Zuikertuin Mall, bij Landhuis Bloemhof en bij het Jewish Cultural Historical Museum in Punda. Op Bonaire is het boek verkrijgbaar bij Bruna Bonaire. In Nederland is het boek nu ook verkrijgbaar via de bekende webshop www.veldshop.nl. Deze webshop verstuurt wereldwijd.

De dori, ook bekend als de four-eyed frog of *Pleurodema brachyops*

